

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23Co/67/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2217212415
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 04. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Bundzelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2217212415.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Bundzelová a sudkýň: JUDr. Iveta Jankovičová a JUDr. Daša Kontríková, v právnej veci žalobcu: Prima banka Slovensko, a. s., IČO: 31 575 951, Hodžova 11, Žilina (zn. 1AA0d1371340009/2017), proti žalovanému: E. Q., nar. XX.XX.XXXX, K. XXX, Z. I., o 1.263,42 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 16Csp/170/2017-101 zo dňa 10. novembra 2017, v spojení s opravným uznesením č. k. 16Csp/170/2017-112 zo dňa 7. februára 2018, v časti, v ktorej súd určil neprijateľnosť zmluvnej podmienky, v časti, kde žalobu zamietol a v časti náhrady trov konania, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením sa v napadnutej časti p o t v r d z u j e .

II. Žalovanému sa náhrada trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom výrokom I. súd prvej inštancie určil, že neprijateľnou podmienkou v spotrebiteľských zmluvách je ustanovenie Všeobecných obchodných podmienok žalobcu účinných od 15. januára 2017:

»3.12 Nepovolené prečerpanie.

Pri zúčtovaní úrokov, poplatkov, operácií prostredníctvom platobných kariet, opravnom zúčtovaní, uplatnení záložkovej dane, v prípadoch dohodnutých medzi bankou a klientom ako aj v iných prípadoch môže dôjsť k nepovolenému prečerpaniu bežného účtu. Nepovolené prečerpanie je automaticky prijaté prečerpanie, pri ktorom banka umožňuje majiteľovi účtu nakladať s peňažnými prostriedkami nad rámec aktuálneho zostatku na bežnom účte. Ak nepovolené prečerpanie nastane, musí ho majiteľ účtu bez zbytočného odkladu vyrovnať. Po dobu nepovoleného prečerpania je majiteľ účtu povinný platiť z prekročenej čiastky úrok vypočítaný na základe úrokovej sadzby „Úrok pri nepovolenom prečerpaní účtu“. Ustanovenia ods. 8.8 sa použijú primerane. Výšku sadzby „Úrok pri nepovolenom prečerpaní účtu“ môže banka znížiť alebo zvýšiť. Nepovolené prečerpanie sa považuje za porušenie zmluvných povinností klienta, s ktorým je spojená povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v zmysle Sadzobníka. Banka upozorní klienta na nesplnenie povinnosti formou krátkej textovej správy (SMS) alebo písomnou upomienkou, ktorú klientovi zašle bežnou listovou zásielkou alebo prostredníctvom elektronickej pošty (e-mailom), alebo ju klientovi uloží do priečinka Správy v internet bankingu klienta. V prípade, že je účet klienta v nepovolenom prečerpaní aj po upozornení banky, toto nepovolené prečerpanie sa považuje za ďalšie porušenie zmluvných povinností klienta, s ktorým je spojená povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v zmysle Sadzobníka«. Výrokom II. zaviazal žalovaného do dvoch mesiacov zaplatiť žalobcovi 401,70 eur, výrokom III. v časti o zaplatenie 436,72 eur a 28 % ročného úroku z omeškania zo sumy 838,42 eur od 1. júla 2016 žalobu zamietol, výrokom IV. voči priznal žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu 4,2 % trov konania prvej inštancie.

2. Súd rozsudok po aplikácii § 52 ods. 3 a 4, § 53 ods. 1, 4 písm. i) a 10 Občianskeho zákonníka, vecne odôvodnil tým, že predpokladom vzniku nároku banky na úrok je, aby bolo v zmluve o bežnom účte dohodnutá možnosť debetu (teda možnosť zaťaženia účtu nad rámec existujúceho zostatku). V prerokovanej veci zmluva z 8. marca 2013 žiadnu takúto dohodu neupravovala a žalobca jej existenciu v inej listine, keďže zmluva o účte musí mať povinne písomnú formu (§ 708 ods. 2 Obch. zák.), nepreukázal. Napokon, existencia takejto dohody žalobca v žalobe ani netvrdil, ale naopak tvrdil, že na bežnom účte žalovaného vzniklo tzv. nepovolené prečerpanie v zmysle oddielu 3.12 všeobecných obchodných podmienok. Všeobecné obchodné podmienky účinné v čase podpísania zmluvy z 8. marca 2013 (t. j. účinné od 15. decembra 2012) v čl. I ods. 8 obsahovali úpravu zmeny a zavedenie nových všeobecných obchodných podmienok. Na základe tohto ustanovenia žalobca s účinnosťou od 15. januára 2017 zmenil všeobecné obchodné podmienky, ktorých účinnosť medzi stranami nie je sporná. V časti 3 oddielu 3.12 týchto všeobecných obchodných podmienok bol upravený osobitný inštitút tzv. nepovoleného prečerpania, ktorý mohol vzniknúť tým, že žalobca môže zaťažiť účet poplatkami a niektorými inými debetnými položkami. O toto ustanovenie žalobca aj opiera svoje nárok, vzhľadom na to je predovšetkým potrebné zaoberať sa jeho platnosťou a výkladom. Podľa názoru súdu predovšetkým toto ustanovenie nie je takou dohodou, akú predpokladá § 710 Obchodného zákonníka. Citované ustanovenie v. o. p. sa totiž netýka len zaťaženia účtu žalovaného výbermi hotovosti a realizovanými platobnými príkazmi v prospech iných osôb, ale umožňuje žalobcovi zaťažiť tento účet aj pohľadávkami z titulu úrokov, poplatkov a podobne, teda pohľadávkami, ktoré celkom zjavne vznikajú len medzi žalobcom a žalovanými. Citované ustanovenie je navyše svojím obsahom nejasné. Na jednej strane druhá veta oddielu 3.12 (nepovolené prečerpanie je automaticky prijaté prečerpanie) navodzuje dojem, že má ísť o tzv. prekročenie v zmysle § 2 písm. f) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, teda o osobitnú formu spotrebiteľského úveru. Citované ustanovenie zákona č. 129/2010 Z. z. a tiež druhá veta oddielu 3.12 všeobecných obchodných podmienok výslovne hovoria o tom, že pri prekročení sa umožňuje spotrebiteľovi „disponovať peňažnými prostriedkami nad rámec aktuálneho zostatku“, čo je inak formulácia podobná ako v § 710 Obch. zák. Ako však už bolo uvedené, prvá veta oddielu 3.12 Všeobecných obchodných podmienok umožňuje vznik nepovoleného prečerpania a zúčtovaním napr. úrokov alebo opravného zúčtovania, čo celkom zreteľne nie je „disponovanie peňažnými prostriedkami“ dlžníkom - spotrebiteľom. Okrem toho podstatou prekročenia je práve to, že veriteľ „umožní“ dlžníkovi takéto čerpanie (disponovanie), teda že dispozície dlžníka sú výkonom jeho práva voči veriteľovi, ktoré mu veriteľ priznal (umožnil). Inak povedané, v prípade prekročenia v zmysle § 2 písm. f) zákona č. 129/2010 Z. z. ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere uzavretú však v konkludentnej forme (veriteľ fakticky umožní uvedené dispozície). Tomu však odporuje druhý odsek oddielu 3.12 obchodných podmienok, ktorý hovorí, že každé nepovolené prečerpanie je porušením zmluvných povinností dlžníka.

3. Pokiaľ žalobca zaťaží bežný účet tými peňažnými prostriedkami, ktoré skutočne na základe príkazu majiteľa účtu vyplatila tretej osobe alebo majiteľovi účtu na iný účet alebo v hotovosti, ide o prípad predpokladaný v § 710 Obch. zák. a takýto vzťah možno kvalifikovať ako vzťah úverový. V takomto prípade je akceptovateľné aj to, že takéto prečerpanie možno kvalifikovať ako porušenie zmluvných povinností, pretože je primárne úlohou dlžníka - majiteľa účtu, aby si kontroloval svoju spotrebu a nečerpal prostriedky nad rozsah zostatku účtu, prípadne nad rozsah povoleného prečerpania. Pokiaľ však žalobca zaťažuje účet napríklad poplatkami, úrokmi alebo splátkami iných úverov, nejde o prípad § 710 Obch. zák. a tieto nároky nie sú nárokmi z úveru v pravom slova zmysle, keďže žalobca tu nikomu žiadne peňažné prostriedky neposkytuje. Obsahom (a dôsledkom) ustanovenia odd. 3.12 všeobecných obchodných podmienok potom je, že žalobca ako banka zaťaží účet svojimi vlastnými pohľadávkami, ktoré jej vznikli z iných právnych titulov (z titulu odplaty za vedenie účtu, z inej úverovej zmluvy s majiteľom účtu, z bezdôvodného obohatenia a pod.), a naďalej na tieto pohľadávky hľadí tak, ako by vznikli spôsobom uvedeným v § 710 Obch. zák. resp. § 2 písm. f) zákona č. 129/2010 Z. z., teda ako keby vznikli dispozíciou majiteľa účtu s peňažnými prostriedkami nad rámec zostatku účtu. Následne sa na takúto pohľadávku aplikujú podporne ustanovenia o zmluve o úvere (porov. odkaz v § 710 Obch. zák.), čo znamená právo žalobcu - veriteľa na úrok, čo je výslovne uvedené aj v ods. 3.12 všeobecných obchodných podmienok. Podľa ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (tzv. neprijateľné podmienky). Takou podmienkou je napríklad ustanovenie, ktoré oprávňuje dodávateľa jednostranne meniť zmluvné podmienky [§ 53 ods. 4 písm. k) Obč. zák.]. Podľa ods. 10 cit. paragrafu sa neprijateľnosť zmluvných podmienok hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a

na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy. V prerokúvanej veci ustanovenie odd. 3.12 všeobecných obchodných podmienok dáva žalobcovi ako dodávateľovi svojím jednostranným úkonom - zaťažením účtu právo zmeniť právny dôvod svojej pohľadávky voči majiteľovi účtu na pohľadávku z úveru v zmysle § 710 v spojení s § 497 Obch. zák. a tým zásadným spôsobom meniť, resp. rozširovať svoje nároky voči dlžníkovi tejto pohľadávky. Nárok na zaplatenie poplatkov za vedenie účtu je totiž nárokom na odplatu za platobné služby v zmysle § 711 Obch. zák., resp. zákona č. 492/2009 Z. z. o platobných službách, a to v podstate obyčajným nárokom na cenu. Ešte podstatnejšie sú dôsledky ustanovenia odd. 3.12 všeobecných obchodných podmienok v prípadoch, kedy žalobca účtuje na ťarchu bežného účtu (ako nepovolené prečerpanie) splátky iných úverov, ktoré poskytol majiteľovi účtu. V tomto prípade totiž žalobca zdanlivo vykáže splátku za takéhoto úveru ako zaplatenú a „preklopí“ ju na bežný účet ako úver vo forme nepovoleného prečerpania, kde ju znova úročí úrokovou sadzbou. Ešte podstatnejšie sú dôsledky ustanovenia odd. 3.12 všeobecných obchodných podmienok v prípadoch, kedy žalobca účtuje na ťarchu bežného účtu (ako nepovolené prečerpanie) splátky iných úverov, ktoré poskytol majiteľovi účtu. V tomto prípade totiž žalobca zdanlivo vykáže splátku za takéhoto úveru ako zaplatenú a „preklopí“ ju na bežný účet ako úver vo forme nepovoleného prečerpania, kde ju znova úročí úrokovou sadzbou. Ďalšie zneprehľadnenie pre spotrebiteľa prináša možnosť ďalej zaťažovať bežný účet úrokmi z nepovoleného prečerpania a zúčtovať ho na tento účet ako ďalšie nepovolené prečerpanie, ktoré sa ďalej úročí. Na základe uvedeného treba dospieť k názoru, že ustanovenie oddielu 3.12 všeobecných obchodných podmienok žalobcu účinných od 15. januára 2017 je ustanovením, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán v neprospech spotrebiteľa - majiteľa účtu. V dôsledku toho ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 1 a ods. 4 písm. i) Občianskeho zákonníka. Jej obsiahnutie vo všeobecných obchodných podmienkach už bez ďalšieho vylučuje, aby ju bolo možné považovať za individuálne dojednanú. Súd pri tomto závere síce zohľadnil (§ 53 ods. 10 Obč. zák.) určitú osobitnú povahu zmluvy o bežnom účte, pri ktorom zákon umožňuje niektoré nároky uspokojovať priamo z prostriedkov tohto účtu (§ 711 ods. 1 Obč. zák.) a tiež určité technické problémy, kedy banka napr. nemôže odoprieť platbu inej banke na tom základe, že majiteľ účtu použil platobnú kartu (porov. oddiel 5.10 všeobecných obchodných podmienok). V týchto prípadoch však ide o tzv. pravý úver, keďže banka tretej osobe vyplatila prostriedky, a preto nemožno mať výhrady voči tomu, ak banka bude takýto vzťah považovať za úver aj voči majiteľovi účtu. Ustanovenie oddielu 3.12 všeobecných obchodných podmienok však ide podstatne ďalej - za hranicu toho, čo je akceptovateľné s prihliadnutím na tieto osobitosti právneho vzťahu z bežného účtu. Zo všetkých týchto dôvodov tak súd dospel k záveru, že uvedené ustanovenie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, v dôsledku čoho je neplatné (§ 53 ods. 5 Obč. zák.). Žalobca tak nemôže z tohto ustanovenia uplatňovať žiadne práva, najmä nemôže uplatňovať právo na 28 % úrok z nepovoleného prečerpania, ani právo na zmluvné pokuty pri nepovolenom prečerpaní resp. za výzvu na jeho splatenie v sume 15 eur resp. 30 eur upravené v sadzobníku, ktoré žalovanému na účte vyúčtoval.

4. Na základe uvedeného tak žalobcovi možno priznať len nárok na jednotlivé nároky, ktoré vstúpili do ním vyčísleného nepovoleného prečerpania (nárok na poplatky za vedenie účtu a platobné operácie, jednotlivé splátky úveru odpísané z účtu, vykonané inkasá, hotovostné výbery a prevody). Zo zisteného skutkového stavu [bod 4 písm. f)] vyplýva, že celkový debet účtu žalovaného po zatvorení účtu predstavoval 1.263,42 eur, z čoho uvedeného neprijateľné nároky tvorili $135+567,62+30=732,62$ eur. Po takejto úprave tak konečné saldo bežného účtu (tvorené len takými pohľadávkami žalobcu a v takej výške, v akej by si ich beztak mohol uplatňovať aj z iných dôvodov, bez akéhokoľvek navýšenia), na ktorého zaplatenie môže byť žalovaný zaviazaný, je $1.263,42-732,62=530,80$ eur.

5. Vzhľadom na to súd žalobe vyhovel v časti o zaplatenie 530,80 eur (výrok II.), vo zvyšnej časti ju zamietol (výrok III.). Ustanovenie § 298 ods. 2 CSP ďalej pre takýto prípad ukladá vysloviť neprijateľnosť zmluvnej podmienky aj vo výroku rozsudku, čo sa vo výroku I. aj stalo.

6. O trovách konania súd rozhodol podľa § 257 CSP, keď prevažne úspešnému žalovanému s nárokom na náhradu časti trov podľa § 255 ods. 2 CSP zreteľne žiadne trovy nevznikli (výrok IV.).

7. Opravným uznesením pod č. k. 16Csp/170/2017-112 zo dňa 7.2.2018 súd prvej inštancie opravil výrok II. napadnutého rozsudku tak, že má znieť: Žalovaný je povinný do troch dní zaplatiť žalobcovi 530,80 eur, výrok III. opravil tak, že správne má znieť: V časti 732,62 eur a 28 % ročného úroku zo sumy 1.263,42 od 13. júna 2017 sa žaloba zamietá a výrok IV. opravil tak, že správne znie: Stranám sa nepriznáva nárok na náhradu trov konania.

8. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti a kde súd určil ustanovenie „3.12 Nepovolené prečerpanie“ za neprijateľnú podmienku a v časti náhrady trov konania, podal odvolanie žalobca z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP. Odvolanie odôvodnil tým, že v zmysle § 31 ods. 4 sú neoddeliteľnou súčasťou rámcovej zmluvy obchodné podmienky o poskytovaní platobných služieb. V zmysle § 31 ods. 5 písm. d) rámcová zmluva obsahuje o. i, informácie o poplatkoch a úrokoch. Zároveň ani zákon 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch nestanovuje, že všetky náležitosti zmluvy musia byť uvedené v jednom dokumente. Tento výklad potvrdil aj Rozsudok Súdneho dvora z 9.11.2016 vo veci C-42/15 (Home Credit vs. Biróová), ktorý ustálil, že zmluva o úvere nemusí byť nevyhnutne vyhotovená ako jediný dokument. Nakoľko nepovolenému prečerpaniu a jeho následkom je vo Všeobecných obchodných podmienkach žalobcu venovaný osobitný bod s názvom Nepovolené prečerpanie v znení uvedenom nižšie, žalobca má zato, že z jeho obsahu dostatočne určito vyplýva princíp a hospodárske dôsledky nepovoleného prečerpania. Navyše, znenie predmetného ustanovenia takmer doslovne kopíruje zákonnú úpravu, keďže ide o inštitút prekročenia v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch. Nejedná sa teda o špecifickú zmluvnú podmienku alebo princíp zavedený žalobcom. Ako vyplýva z jej úvodných ustanovení, zmluva bola uzatvorená v súlade s ustanoveniami Obchodného zákonníka upravujúcimi zmluvu o bežnom účte (§ 708 a nasl. Obchodného zákonníka). V zmysle § 710 Obchodného zákonníka, ak je v zmluve určené, že banka vykoná do určitej sumy príkazy na platby, aj keď nemá na to potrebné peňažné prostriedky na účte, spravujú sa práva a povinnosti strán pri uskutočnení týchto platieb zmluvou o úvere (§ 497 a nasl.). V zmysle § 711 ods. 1 Obchodného zákonníka za vykonanie platieb je banka oprávnená požadovať úhradu nákladov s tým spojených a použiť na ich započítanie peňažné prostriedky na účte.

9. V zmysle § 2 písm. f) zákona 129/2010 sa prekročením rozumie automaticky prijaté prečerpanie, pri ktorom veriteľ umožňuje spotrebiteľovi disponovať peňažnými prostriedkami nad rámec aktuálneho zostatku na platobnom účte spotrebiteľa alebo nad rámec dohodnutého povoleného prečerpania.

10. V zmysle bodu 3.8 klient musí mať na bežnom účte dostatok peňažných prostriedkov postačujúcich na vykonanie požadovaných transakcií, splátok úveru poskytnutého bankou, na poplatky v zmysle Sadzobníka a akýchkoľvek ďalších finančných záväzkov voči banke.

11. V zmysle bodu 3.12 pri zúčtovaní úrokov, poplatkov, operácií prostredníctvom platobných kariet, opravnom zúčtovaní, uplatnení zrážkovej dane, v prípadoch dohodnutých medzi bankou a klientom ako aj v iných prípadoch môže dôjsť k nepovolenému prečerpaniu bežného účtu. Nepovolené prečerpanie je automaticky prijaté prečerpanie, pri ktorom banka umožňuje majiteľovi účtu nakladať s peňažnými prostriedkami nad rámec aktuálneho zostatku na bežnom účte. Ak nepovolené prečerpanie nastane, musí ho majiteľ účtu bez zbytočného odkladu vyrovnať. Po dobu nepovoleného prečerpania je majiteľ účtu povinný platiť z prekročenej čiastky úrok vypočítaný na základe úrokovej sadzby "Úrok pri nepovolenom prečerpaní účtu". Ustanovenia ods. 8.8 (ustanovenia upravujúce úročenie prostriedkov poskytnutých formou úveru) sa použijú primerane.

12. Úrok z prekročenej čiastky po dobu nepovoleného prečerpania je odplatom, ktorú klient platí banke za čerpanie prostriedkov poskytnutých bankou nad rámec zostatku na účte klienta. Nepovolené prečerpanie je prekročením v zmysle zákona 129/2010 Z. z. a ako vyplýva z vyššie uvedeného, dotknuté ustanovenie bodu 3.12 Všeobecných Obchodných podmienok žalobcu iba reflektuje ustanovenia relevantných právnych predpisov upravujúcich vedenie bežného účtu bankou a vzájomné práva a povinnosti zmluvných strán zo zmluvy o bežnom účte. S oprávnením banky (žalobcu) požadovať úroky za prečerpanie účtu počíta ako Obchodný zákonník, tak aj zákon 129/2010 Z. z. v ust. § 18 ods. 1.

13. K rozhodnutiu súdu o náhrade trov konania žalobca uvádza, že vzhľadom na podané odvolanie v časti zamietnutého nároku napáda aj rozhodnutie súdu o náhrade trov konania a žiada priznať ich náhradu v rozsahu 100 %. Žalobca navrhuje, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v zmysle § 389 Civilného sporového poriadku vo výroku I. zrušil, v zmysle § 388 Civilného sporového poriadku vo výroku III. zmenil a vyhovel žalobe žalobcu v plnom rozsahu a zaviazal žalovaného uhradiť dlžnú sumu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a zároveň, aby žalobcovi priznal náhradu trov konania aj náhradu trov odvolacieho konania vo výške zaplatených súdnych poplatkov.

14. Z bodu 12. odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobcovi možno priznať sumu 530,80 eur, hoci vo výroku II. rozsudku súd zaviazal žalovaného povinnosťou zaplatiť žalobcovi sumu 401,70 eur. Z uvedeného je zrejmé, že došlo zo strany súdu k chybe v písaní, a teda žalobca žiada súd o opravu výroku II. rozsudku a to tak, že zaviazá žalovaného povinnosťou zaplatiť žalobcovi sumu 530,80 eur.

15. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti v spojení s opravným uznesením je vecne správny.

16. Právoplatnou časťou preskúmaného rozsudku (§ 367 ods. 2 CSP), v spojení s opravným uznesením prvoinštančný súd zaviazal žalovaného na zaplatenie 530,80 eur. Vzhľadom na to, že strany sporu proti rozsudku (v tejto časti) odvolanie nepodali, v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie nadobudol právoplatnosť. Predmetom odvolacieho prieskumu tak zostala časť, kde súd určil neprijateľnosť zmluvnej podmienky, zamietajúca časť a závislý výrok o náhrade trov konania.

17. Z obsahu spisu vyplýva, že predmetom sporu bola pohľadávka žalobcu v súvislosti nepovoleným debetom na bežnom účte. Na základe Zmluvy o spolupráci pri poskytovaní bankových produktov a služieb zo dňa 08.03.2013 bol žalovanému zriadený osobný účet na ktorom sa dostal podľa tvrdenia žalobcu do nepovoleného debetu vo výške 1.263,42 eur. Žalovaný v zmysle bodu 3.8 VOP bol povinný mať na účte dostatok finančných prostriedkov, postačujúcich na vykonanie požadovaných transakcií, splátok úveru poskytnutých bankou, na poplatky v zmysle sadzobníka a akýchkoľvek ďalších finančných záväzkov voči banke. Vzhľadom na porušenie uvedenej zmluvnej povinnosti tým, že sa žalovaný na účte dostal do nepovoleného prečerpania, žalobca účet zatvoril a pred zatvorením účtu vykonal dňa 12.06.2017 internú účtovnú transakciu, kedy debetný zostatok na účte klienta previedol na svoj vnútorný pohľadávkový účet. Žalobca v prípade špecifikácie žalovanej sumy uviedol všetky položky kreditných transakcií a všetky položky debetných transakcií, z ktorých súd prvej inštancie neuznal žalobcovi nárok na sumu 135 eur ako poplatky za upozornenie debetu, sumu 30 eur ako poplatky za výzvu - debet a sumu 567,62 eur ako úroky.

18. Základnou spornou otázkou je, či žalobcom vo VOP osobitne dojednaný inštitút tzv. nepovoleného prečerpania, ktorý mohol vzniknúť tým, že žalobca môže zaťažiť účet poplatkami a niektorými inými debetnými položkami a úročiť úrokom 28 % ročne, odôvodňuje žalobou uplatnený nárok aj v zamietnutej časti.

19. Podľa odvolacieho súdu sú závery súdu prvej inštancie správne. Ustanovenie VOP týkajúce sa nepovoleného prečerpania nie je takou dohodou, akú predpokladá § 710 ObZ. Citované ustanovenie sa totiž netýka len zaťaženia účtu žalovaného výbermi v hotovosti a realizovanými platobnými príkazmi v prospech iných osôb, ale umožňuje žalobcovi zaťažiť tento účet aj pohľadávkami z titulu úrokov, poplatkov a podobne, teda pohľadávkami, ktoré celkom zjavne vznikajú len medzi žalobcom a žalovaným. Citované ustanovenia sú navyše svojím obsahom nejasné. Tieto ustanovenia navodzujú dojem, že má ísť o tzv. prekročenie v zmysle § 2 písm. f) zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, teda o osobitnú formu spotrebiteľského úveru. Cit. ust. VOP umožňuje vznik nepovoleného prečerpania aj zúčtovaním napr. úrokov, poplatkov alebo opravného zúčtovania, čo celkom zreteľne nie je „disponovanie peňažnými prostriedkami“ dlžníkom, spotrebiteľom.

20. Pokiaľ žalobca zaťaží bežný účet tými peňažnými prostriedkami, ktoré skutočne na základe príkazu majiteľa účtu vyplatil tretej osobe alebo majiteľovi účtu na iný účet alebo v hotovosti, ide o prípad predpokladaný v § 710 ObZ a takýto vzťah možno kvalifikovať ako vzťah úverový. Pokiaľ však žalobca zaťažuje účet napríklad poplatkami, úrokmi alebo splátkami iných úverov, nejde o prípad § 710 ObZ a tieto nároky nie sú nárokmi z úveru v pravom slova zmysle, keďže žalobca tu nikomu žiadne peňažné prostriedky neposkytuje.

21. V náleze Ústavného súdu ČR z 11.11.2013, sp. zn. I.ÚS 3512/11 je uvedené, že v rámci spotrebiteľských zmlúv dojednaní o zmluvnej pokute (argumentum a minoradius tým skôr o predmete hlavného záväzku resp. o podstatných náležitostiach zmluvy, pozn. súdu) v zásade nemôžu byť súčasťou tzv. všeobecných zmluvných podmienok, ale len spotrebiteľskej zmluvy samotnej (na ktorú spotrebiteľ pripája svoj podpis). Ústavný súd zdôraznil, že dodávateľ sa má chovať k spotrebiteľovi, ktorý je slabšou zmluvnou stranou poctivo, v opačnom prípade mu nie je možné poskytnúť právnu ochranu. Zásada poctivosti sa prejavuje aj tým, že zmluvné dojednanie nesmú byť umiestnené v oddieloch, ktoré vzbudzujú dojem nepodstatného charakteru. Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách majú slúžiť predovšetkým k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednanie technického a vysvetľujúceho charakteru, a naopak nesmú slúžiť k tomu, aby do nich v často neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom písanej forme skryl dodávateľ dojednanie, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých predpokladá, že pozornosť spotrebiteľa zrejme uniknú.

22. Hoci vyššie uvedené rozhodnutie sa týka zmluvnej pokuty, je možné ho aplikovať aj v prípade úrokov z nepovoleného prečerpania. Podľa § 18 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z. z., o spotrebiteľských úveroch, ak ide o zmluvu o otvorení bežného účtu a existuje možnosť, že sa spotrebiteľovi umožní prekročenie, veriteľ je povinný informovať spotrebiteľa pravidelne v listinnej podobe alebo na inom trvanlivom médiu, ktoré je dostupné spotrebiteľovi o úrokovej sadzbe spotrebiteľského úveru, podmienkach, ktoré upravujú jej uplatňovanie, indexe alebo referenčnej sadzbe, ktorá sa vzťahuje na pôvodnú úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru, sankciách, úrokoch z omeškania a poplatkoch za toto prekročenie a podmienkach, za ktorých sa tieto poplatky môžu meniť. Pokiaľ má žalovaný platiť úrok z nepovoleného prečerpania, je potrebné, aby spotrebiteľ mal vedomosť nielen o výške úrokovej sadzby, ktorej výška by mala byť uvedená v samotnej zmluve, ale zároveň mal prehľad a vedomosť za čo úrok platí. Súd prvej inštancie správne uviedol, že ak žalobca účtuje na ľarchu bežného účtu (ako nepovolené prečerpanie) splátky iných úverov, ktoré poskytol majiteľovi účtu, v tomto prípade žalobca zdanlivo vykáže splátku za takéhoto úveru ako zaplatenú a „preklopí“ ju na bežný účet ako úver vo forme nepovoleného prečerpania, kde ju znova úročí úrokovou sadzbou. Tým dochádza v podstate k dvojnásobnému úročeniu tej istej sumy, pretože súčasťou splátky úveru je aj určitý úrok dohodnutý v príslušnej úverovej zmluve. Pokiaľ žalobca aj úrok obsiahnutý v danej splátke zúčtuje na ľarchu bežného účtu ako nepovolené prečerpanie a ďalej ho úročí, nabaľuje jednotlivé úroky na seba spôsobom, ktorý ich nielen zvyšuje, ale hlavne robí celý spôsob úročenia pre spotrebiteľa neprehľadným. Ďalšie zneprehľadnenie pre spotrebiteľa prináša možnosť ďalej zaťažovať bežný účet úrokmi z nepovoleného prečerpania a zúčtovať ho na tento účet ako ďalšie nepovolené prečerpanie, ktoré sa ďalej úročí.

23. Zo Zmluvy o bežnom účte nevyplýva, že rôzne poplatky účtované bankou budú vykazované na tomto účte tak, že vznikne nepovolené prečerpanie. Z hľadiska transparentnosti zmluvy mala byť táto skutočnosť osobitne zvýraznená priamo v zmluve (nie napr. len v Obchodných podmienkach), pretože aj spotrebiteľ, ktorý má na účte nulový zostatok a účet nevyužíva sa časom dostane do nepovoleného prečerpania úročeného značným úrokom, čo súd považuje za neprípustné obohacovanie zo strany banky. Súd má teda za to, že v prípade poplatkov za poskytovaný balík služieb, by pri omeškaní s ich splatnosťou patrili žalobcovi zákonné úroky z omeškania. Súd sa však nemôže stotožniť s tým, že takýmto spôsobom vytvára žalobca nepovolený debetný zostatok na bežnom účte, ktorý úrokuje vysokým úrokom vo výške 28 % ročne (úroky dosahujúce takmer trojnásobok úrokových sadzieb bánk pri spotrebiteľských úveroch) napriek tomu, že klientovi žiadne peňažné plnenie vo forme napr. úveru neposkytuje.

24. Odvolací súd poukazuje aj na to, že na prekročenie sa vzťahujú ustanovenia o najvyššej prípustnej výške odplaty podľa Občianskeho zákonníka. Pri dojednávaní úrokov pri peňažnej pôžičke koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje primeraný úrok bez ohľadu na to, že dlžník uzatvára zmluvu o pôžičke v situácii pre neho nepriaznivej. V súlade s dobrými mravmi je preto také konanie veriteľa, ktorý sa pri peňažnej pôžičke „uspokojí“ bez ohľadu na to, v akej situácii sa nachádza dlžník, s primeranou výškou odplaty (odmeny) za užívanie požičanej istiny a ktorý svoje voľné peňažné prostriedky mieni „zhodnotiť“ obvyklým spôsobom. Nie je možné neprihliadnuť na skutočnosť, že dlžník uzatvára zmluvu o peňažnej pôžičke a dohodu o úrokoch z tejto pôžičky často práve z dôvodov svojej inak neriešiteľnej finančnej situácie. Nezodpovedá preto všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby dlžník v takejto situácii poskytoval veriteľovi neprimerané až úžernícke úroky. Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom, je taká výška úrokov dojednaná, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru

v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám, uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Odvolací súd nepopiera nárok žalobcu na úroky (ako formu odplaty) za prekročenie účtu, keď v danom prípade ide o úrok za nepovolené prečerpanie účtu, avšak jeho výška tiež musí zodpovedať dobrým mravom.

25. Na základe vyššie uvedeného je potom správny záver súdu prvej inštancie v tom, že bod 3.12 VOP účinných od 15. januára 2017 je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, ktorej neprijateľnosť súd v zmysle § 298 ods. 1 a 2 CSP vyslovil vo výroku rozhodnutia a v dôsledku ktorej potom žalobca nemá nárok na 28 % ročný úrok vyčíslený žalobcom vo výške 567,62 eur, na poplatky za upozornenie na debet vyčíslené vo výške 135 eur a poplatky za výzvy - debetu vo výške 30 eur, v ktorej časti súd prvej inštancie nárok žalobcu zamietol.

26. Vzhľadom na uvedenú argumentáciu, preto vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie s poukazom na vyššie uvedené odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP napadnutej časti v spojení s opravným uznesením a tiež v závislom výroku o náhrade trov konania potvrdil.

27. Nakoľko odvolacou námietkou bola aj nesprávnosť a chyba v počítaní, ktorú súd prvej inštancie napravil opravným uznesením, odvolací súd sa touto už nezaoberal.

28. V odvolacom konaní úspešnému žalovanému vznikol nárok podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP na náhradu trov konania voči v odvolaní neúspešnému žalobcovi. Z dôvodu, že žalovaný ale preukázateľne a účelne nevyňaložil žiadne výdavky v súvislosti s týmto konaním, ako to predpokladá § 251 CSP, odvolací súd mu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal s poukazom na čl. 4 ods. 2 CSP.

29. Tento rozsudok bol prijatý v odvolacom senáte v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).